

Заснаваная ў 1906. Адноўленая ў 1991. Выходзіць у пятніцы

Што з Разанавым

Геніяльны паэт у шпіталі.
старонка 15

Аскірка&Антусевіч

Як выйграваць у Лукашэнкаўцаў.
старонка 5

Сяргей Жалток

Спартоўцы і сьмерць.
старонка 7

Аляксандар Квасьнеўскі

сьвяткуе 50-годзьдзе.
старонка 6

Парлямэнт неабраных

Валер Шчукін стварае Народную асамблею з тых, хто ня трапіў у нацыянальны сход.
Старонка 2.

Усё лепшае — дзецям

Трэці беларускі GSM-апарат «Best» будзе на 100% дзяржаўным. Яго сузаснавальнік — прадпрыемства ВПК «Агат», на якім працуе прэзыдэнтаў сын Віктар.
Старонка 2.

Юшчанка абышоў Януковіча

Пасля 10 дзён падліку галасоў украінскі Цэнтравыбаркам прызнаў перамогу Віктара Юшчанкі ў першым туры выбараў.
Старонка 3.

Хроніка супраціву

Па 70 базавых велічыняў штрафу атрымалі Віктар Сазонаў і Сяргей Мальчык за ўдзел ва ўшанаваньні памяці Каліноўскіх у Сьвіслачы. У Бабруйску 7 лістапада падчас раздачы ўлётак затрыманы Юры Радзімоўскі і 83-гадовы вэтэран вайны Міхаіл Мязяк. Іншыя паведамленьні з хронікі — старонка 10.

Свой сьвет штотыдзень

«Наша Ніва» з Новага году будзе выходзіць на 24 старонках штотыдзень. Падпісны індэкс 63125. Падпіску прымаюць на любой пошце, а ў Менску — і на шапікі «Белсаюздруку». «Наша Ніва» — гэта 24 старонкі без чужога слова штотыдзень. Дык падпісайся!

Самі з вушамі

75 працэнтаў беларускай музыкі на FM ад Новага году: музыканты за, радыёшчыкі круцяць носам

Міністар інфармацыі Ўладзімер Русакевіч адклаў увядзеньне 75-працэнтнае квоты беларускай музыкі на радыё да Новага году.

У аўторак у міністра інфармацыі Русакевіча сышліся ўсе 13 кіраўнікоў FM-станцыяў, каб абмеркаваць гарачае пытаньне «75 працэнтаў». Нарада была закрытай для журналістаў, аднак удалося дазнацца, што там адбывалася. Радыйшчыкі выбралі наступную тактыку: каб

трансьляваць столькі беларускай музыкі, яе столькі трэба мець. Трэба мець якасныя студыі, вялікую колькасць таленавітых аранжыроўшчыкаў ды музыкаў, спрыяльныя ўмовы для раскруткі — усё тое, чаго цяпер бракуе.

Працяг на старонцы 2.

Эпоха Кашкурэвіча

Старонка 8.

Сацыёлягі: вынікі выбараў выссаны з пальца

Кампанія «Gallup-Baltic Surveys» паведаміла абагульненыя вынікі экзыт-полу (апытаньня выбарцаў на выхадзе з участкаў для галасаваньня 17 кастрычніка). У дадатак да вынікаў «рэфэрэндумнага» экзыт-полу «Gallup» (толькі 48,4% «за») была прэзэнтаваная інфармацыя пра тое, як беларусы галасавалі на выбарах. Большасьць падтрымала дэмакратычных кандыдатаў, сьцьвярджаюць сацыёлягі!

Вынікі экзыт-полу ставяць пад сумнеў амаль усе вынікі, абвешчаныя Л.Ярмошынай. Паводле сацыёлягаў (памылка ня можа быць большаю за 1%), з 20 акруг, у якіх праводзілася апытаньне, толькі ў сямі знайшліся кандыдаты, якім у першым туры адалі свае галасы больш за 50% апытаных (паводле выбарчых камісій, дэпутаты былі выбраны ва ўсіх 20-ці акругах). Прычым з гэтых сямі ў трох выбары былі безальтэрнатыўнымі.

Працяг на старонцы 3.

Левы хелоўін

Лёлік Ушкін

З розніцай у тры тыдні адбыліся эўрапейскі ў Лёндане і беларускі ў Менску сацыяльныя форумы — асамблеі прыхільнікаў левай плыні.

Для чайнікаў нагадаю, што гісторыя форуму звязана з горадам Порту-Алегры, сталіцай штату Рыё-Грандэ-Ду-Сул, што ў Бразыліі. Дарваўшыся да ўлады ў тутэйшым муніцыпалітэце, сябры Партыі працы ператварылі места ва ўзор самакіравання. Імі быў рэалізаваны т.зв. «партыцыпацыйны бюджэт», калі рады жыхароў і NGO вырашаюць, каму колькі асыгнаваць з гарадской казны. У вачах левакоў усяго сьвету Порту-Алегрэ адразу стаўся П'емонтам сацыялізму, таму ў студзені 2001 г. у піку эканамічнаму форуму ў Давосе менавіта тут сабраўся левы бамонд — ад герыльерас-сапатыстаў да міністра французскага ўраду Шэвэнмана. Присутнымі была асуджана мадэль нэакапіталістычнай глянбалізацыі і закладзена традыцыя сацыяльных форуму, якія хутка лякалізаваліся на кантынэнтальным і нацыянальным узроўнях.

У 2002 г. у Флярэнцы адбыўся першы, а ў наступным годзе ў Парыжы — другі Эўрапейскі сацыяльны форум (ЭСФ). У гэтым годзе гаспадаром форуму быў абраны Лёндан. Беларусы таксама не засталіся на пэрыфэрыі сусветных трэндаў. У 2003 г. у Менску ўбачыў сьвет аргкамітэт Беларускага сацфоруму (БСФ), які плянаваў на каталіцкія Каляды. На жаль, выбарчая кампанія і фінансавыя траблы прымусілі падкарэктаваць пляны. Форум адбыўся толькі ў мінулы ўік-энд.

Натуральна, маштабы менскага і лёнданскага форуму цяжка параўнаць.

Галоўным фундатарам ЭСФ выступіў мэр Лёндану Кен Лівінгстан. Лёнданскі бургмістар, па мянушцы Чырвоны Кен, стаў левым гуру яшчэ ў 80-х, калі ўзначальваў лёнданскую Раду. Тады ён проста фан-

танаваў сацыяльнымі праектамі. Кульмінацыяй яго фантазій стаў праект дэмантаж калёны адмірала Нэльсана на Трафальгарскай плошчы, на месцы якой плянавалася заклаць помнік Нэльсану Мандэлу. Прыколы Кена даканалі тагачаснага прэм'ера Тэтчэр, і яна пазбавіла сталіцу магдэбурскага права. Праўда, як толькі лейбарысты прыйшлі да ўлады, самакіраваньне аднавілі, Кен вярнуўся у фатэль мэра і ўзяўся за старое, у выніку чаго Лёндан і стаў гаспадаром ЭСФ. Натуральна, і памяшканьне пад форум ён выбіў саліднае — ЭСФ адбываўся ў т.зв. Аляксандар-палацы — будынку, вядомым як першая рэзыдэнцыя ВВС (якраз адсюль бітлы транслявалі ў лайфе на ўвесь сьвет вядомы гіт «All You Need Is Love»).

У Беларусі ніводны бос традыцыйных левых форуму не падтрымаў. Гэта надало тусьні сапраўды неформальны фармат і не адштурхнула моладзі. Форум у сінявокай замучілі маладыя эсдэкі, анархі і фэміністкі.

Дарэчы, кааперацыя анархаў і эсдэкаў на захадзе — рэч неймаверная. На першым форуме ў Порту-Алегры нейкую герлу так прыплюшчыла ад сьпякоты, што яна вырашыла ў касцюме Эвы паплаваць у фантане. Ахова форуму яе арыштавала. Факт рэпрэсіі настолькі ўразіў анархістаў, што з тых часоў яны пастанавілі праводзіць паралельна з афіцыйнымі форумамі свае альтэрнатыўныя. У Парыжы справа дайшла да мардабою. У Лёндане анархі, акрамя таго што бухалі на сквотах, вырашылі штурмаваць Аляксандар-палац. Ахоўваць антыглябалістаў прыехалі славуцкія бобі. Але пагромшчыкі не зьявіліся. У Менску альтэрнатыўны форум абмежаваўся расьпіцьцём гарэльні-

АРХІВ АУТАРА

трыма панкамі на парозе будынку.

Да плюсаў БСФ можна аднесці і адсутнасьць крэйзанутых. Каго я толькі ні сустракаў у Лёндане — ад камбатантаў руху супраць відэакамер да фанатаў лезунгу «Набывайце кубінскае!». Апошні інструктавалі, як адрозьніць віно Бакара, якое вырабляецца на востраве Свабоды, ад палёнкі, якую вырабляюць эмігранты-контррэвалюцыянеры ў Маямі. БСФ у гэтым пляне выглядаў больш сьціпла. Касьцяк складалі сябры моладзевых левых арганізацый. Усяго набралася каля 120 асобаў — ад праваабаронцаў з «Амністыі Інтэрнэшнл» да журналіста часопісу «Цдыёт».

Форум на Сьвіслачы атрымаўся больш практычны, чым на берэзе Тэмзы. Амаль 300 сэмінараў, пленарных пасяджэньняў і ўоркшопаў, якія былі заяўлены на ЭСФ, вялікага практычнага сэнсу ня мелі. На пасяджэньнях, якія праходзяць у агромністых холах, набітых пад завязку інтэрнацыянальнай публікай, нават прамаўляць цяжка. Асабіста я хадзіў на сэмінары або патусавацца, або паглядзець на славуцасьцяў на-

кшталт дачкі Чэ Гевары, актрысы Ванэсы Рэдгрэйв, чачэнскага эмсара Закаева або лідэра Шын Фэйн Джэры Адамса. Праграма БСФ у гэтым пляне можа даць ЭСФ фору: усіх сакрэтаў не адкрыю, аднак ужо ў найбліжэйшы час стартуе сайт «Індымэдыя» — беларуская філія сусьветнага інфармпраекту антыглябалістаў.

Адзінае, чаго не хапала БСФ, — добрага энтэртэймэнту.

Эўрапейскія сацыяльныя форумы — гэта Камароўка ўсялякіх левых фенек: ад баск з профілем Чэ да дыскаў Чумбавамбы. Мой сябар з Масквы другі год наведвае ЭСФ, каб падняцца на продажы значкоў з выявай Лукіча і цыгартэ «Беламор». У адрозьненне ад эўрапейскага, на айчынным форуме шапінгаваць было сумна. Адзіны, хто намагаўся зрабіць на левых гешэфт, быў т.Міхельсон, які прапанаваў усім набываць падборку контракультурынага самвыдату.

Па-другое, кожны форум — вялікі культурны фэст. Напрыклад, напярэдадні ЭСФ у якасьці яго рэклямы свой праект прэзэнтавалі «Рет

Shop Boys»: пад кадры зь фільму «Браняносец Пацёмкін» Эйзенштэйна «хлопчыкі з заакрамы» сьпявалі сацыяльныя прыпеўкі. Хедлай-нэрам культурнай праграмы БСФ стаў «гоблінаўскі» пераклад Настасьці Слуцкай («Навінкі Home Video») і вядомы бард Лёха Чыканас, які марыць запісаць дыск беларускага шансону. У фінале яго выступу публіка завялася да таго, што штурмавала сцэну. А вось Жан з рэгі-бэнду «Сонца» так і не даехаў.

Высновы. Калі меркаваць па заходняй прэсе, лёнданскі тучас ня стаў этапным для эўралевых. Як піша «Guardian», «антыглябалісты зноў адчулі сілу, але як яе выкарыстаць, ня ведаюць». Наадварот, беларускі форум — пункт зэра новага левага руху ў РБ. Упершыню на яго тусоўках дамінуе нанканфармісцкі сярэдні слой, моладзь і інтэлігенцыя, патэнцыяльна здольныя змагацца з правымі нэалібэралам за культурную гегемонію. Вось будзе чым папантавацца на наступным ЭСФ, які, дарэчы, адбудзецца ў Атэнах.

Лёндан—Стэйкі—Менск

ДАЕШ ТУРЫСТАЎ!

Прыяжджайце да нас празь пяць гадоў

ЮЛІЯ ДАРЫШКЕВІЧ

Здавалася, ну чым яшчэ можа здзівіць публіку Лукашэнка? Але патрапіў пацешыць. Напрыканцы мінулага тыдня ён пешшу шпацыраваў па цэнтры Менску. Гэтай карцінкаю ілюстравалася рупнасьць Лукашэнка пра зьберажэньне нацыянальнае спадчыны й разьвіцьцё турызму, чаму папярэднічала адмысловая нарада. Там ён заявіў: «Гэта ненармальнае становішча, калі дзяржава пэўныя сродкі ўкладае ў аднаўленьне гістарычных помнікаў, а ўсё гэта не прыносіць даходаў». Як Бог да мяне, так і я да Бога.

У любой сур'ёзнай гаспадарцы мусіць быць даход: зуброў можна страляць за далары, лес — папаліць у печы, помнікі перарабіць на піўныя... У добрага гаспадары нічога лішнім ня будзе. Лукашэнка ж тамсама цалкам слухна заўважыў: «Мы павінны стварыць

Каб пацешыцца з сэкс-індустрыі, ёсьць у сьвеце недасяжныя канкурэнты. На руінах гістарычных помнікаў узводзяцца танныя муляжы. А наведваць Дыснэйлэнд саветызму — паўтара мільёна дурных ня знойдзеца.

належаьныя ўмовы для знаходжаньня замежных і айчынных турыстаў у нашай краіне». Праўда, з таго не вынікае, ці будуць «належаьныя ўмовы для знаходжаньня» ў гэтай краіне яе грамадзянаў. Наўрад ці абсалютнай бальшыні беларусаў патрэбэн шыкоўны паркінг на Нямізе, паверх якога будуць пабудаваныя муляжы тых дамоў што стаялі колісь на зямлі. Праўда, ня ў тым месцы і ня з тых матэрыялаў. Як і найноўшы гатэль «Эўропа» на тры дзясяткі месцаў. 99,9% ніколі не пабываюць у яго «эўрапейскіх» нумарах.

Калі б на тым самым месцы быў узноўлены будынак першага тэатру, то сацыяльная значнасьць была б несувымерна большаю. Прынамсі, Музычны тэатар пры кансэрваторыі быў бы лягічным, ня кажучы ўжо пра сьлэзы радасьці на вачах бацькоў, якія б слухалі сваіх дзетак на выпускных кансэрваторскіх іспытах ці проста на камэрных вечарынах пад партрэтамі Дуніна-Марцінкевіча ды Манюшкі. Але й сапраўды, «даходаў» тут не было б. Дый маштаб ня той, не прэзыдэнцкі.

Працяг на старонцы 7.

Аскірка & Антусевіч

Адзіная акруга ў краіне, дзе, паводле афіцыйных звестак, выбары не адбыліся, а на рэфэрэндуме А.Лукашэнка не набраў 50% галасоў, — у Горадні. Дасканалая сыстэма назіраньня, пагоні па начным горадзе і параза ўладаў: гутарка з экс-кандыдатамі

Храналёгія падзей

Горадня, Цэнтральная акруга №52
Пятніца, 15 кастрычніка.

Фаварыт уладаў, дэпутат палаты прадстаўнікоў Андрэй Лосеў зь неведомых прычын здымае сваю кандыдатуру. Выбарчую гонку працягваюць Людміла Сяўко (старшыня гаркаму Прафсаюзу работнікаў адукацыі і навукі) і Валянцін Аскірка (БСДГ).

Нядзеля, 17 кастрычніка.

23.30. Штаб Аскірка—Антусевіча падсумоўвае звесткі па акрузе, атрыманы ад назіральнікаў: Сяўко не набірае 50% + 1 галасоў, патрэбных для перамогі.

23.40–3.00 Акруговая камісія аналізуе афіцыйныя дадзеныя. Урэшце, паведамляецца, што падвесьці канчатковыя вынікі нельга: не стае афіцыйных звестак галасаваньня па двух участках (у тым ліку на ўчастку, размешчаным у інтэрнаце Мэдыцынскага каледжу).

3.10. Каманда Аскірка—Антусевіча падазрае, што ўлада вырашыла «нацягнуць» галасы для Сяўко. Аскірка, яго давераная асоба і Антусевіч сьляшаюцца да інтэрнату, каб перашкодзіць магчымым фальсыфікацыям.

3.30. Вокны пакою на першым паверсе інтэрнату сьвечыцца. За шыбамі — 8 жанчын, якія сядзяць вакол пустага стала. Пабачыўшы візытантаў, яны зачыняюцца ў

каморцы вартаўніка.

3.45. Да інтэрнату пад'яжджаюць «Жыгулі». Частка сяброў камісіі зьяжджае ў неведомым напрамку. Аскірка ды Антусевіч гоняцца за імі на машыне. Як выявілася, камісію развозяць па хатах.

4.30. Аскірка накіроўваецца ў акруговую камісію, якая ўжо неведомым чынам атрымала звесткі, якіх раней не ставала.

5.00. Акруговая камісія дае выніковы пратакол, падпісаны сакратаром (ні старшыні камісіі, ні ягонага намесьніка ў будынку акруговай камісіі няма): выбары ў акрузе №52 не адбыліся. Аскірка набраў 33,28% галасоў, Сяўко — 46,92%.

Сяргей Антусевіч: «Буду гуртаваць людзей»

«НН»: Чаму вы вырашылі балытавацца?

СА: Падрыхтоўку да вылучэньня мы пачалі яшчэ год таму. Мы правялі паспяхова перамовы, і ўжо да моманту рэгістрацыі я ведаў, што дэмакратычныя кандыдаты пагадзіліся зьняць свае кандыдатуры на маю карысьць. Калі б выбары адбыліся па нармальным сцэнары, я б мог прэтэндаваць на ролю адзінага дэмакратычнага кандыдата ў гэтай акрузе. Але ж сталася так, што мяне «вырублі».

«НН»: На якой падставе?

СА: Прыдраліся, што я ня ўнёс у дэкларацыю звесткі аб долі ў кватэры бацькоў ды аб удзеле ў статутным фондзе ліквідаванай у 2000 г. фірмы, якую я засноўваў. На мясцовых выбарах гэтых звестак ніхто ад мяне не патрабаваў.

«НН»: Што вы зрабілі пасля таго, як вам адмовілі ў рэгістрацыі?

СА: Уся каманда была сабраная, мы раіліся, ці варта ісьці далей. Вырашылі, што варта. У першую чаргу мы працавалі супраць трэцяга,

пажыцьцёвага тэрміну Лукашэнкі. Размаўлялі зь людзьмі, разносілі ўлёткі, выраблялі некаторыя свае матэрыялы.

«НН»: Праблем не ўзьнікала?

СА: У прынцыпе, асаблівых складанасьцяў не было. Я маю статус дэпутата гарсавету, для мяне асабіста гэта не было цяжкасьцю, але ж для таго, каб гаварыць зь людзьмі, не абавязкова трэба мець нейкі статус. Мы таксама назіралі за галасаваньнем, каардынавалі сваю працу з кандыдатам Аскіркам. Такім чынам, мы «закрылі» ўсю акругу назіральнікамі. На кожным з 40 адкрытых участкаў працэс галасаваньня адсочваў хаця б адзін назіральнік ці давераная асоба Аскірка. На шасьці участках назіральнікі знаходзіліся ад першай хвіліны датэрміновага галасаваньня да вечара 17 кастрычніка.

«НН»: Ці лічыце вы выбары, якія не адбыліся, сваім адносным посьпехам?

СА: Назваць іх посьпехам — гэта было б нацяжкай. Але элегантнай перамогі ў іх не

ўдалося. Паўплывала зьняцьце кандыдата Лосева. Часьцяком нам проста не завяралі копіі пратаколаў, але мы дамагаліся свайго. Я сам выяжджаў на адзін з такіх участкаў, дзе на працягу больш як гадзіны мы стаялі і чакалі, калі камісія знаёміць нас з вынікамі галасаваньня.

«НН»: Ці будзе сэнс у тым, каб накіраваць усе сілы на назіраньне за паўторнымі выбарамі, што мусяць адбыцца праз два месяцы?

СА: На жаль, цяперашнія выбары паказалі, што камісіі не баяцца назіральнікаў. Яны навучыліся падрабляць вынікі абсалютна нахабна. Ігнараваньне назіральнікаў зрабілася нормай. Я ня ведаю, як можна камісію прымусяць лічыць галасы сумленна, калі ў ёй няма сумленных людзей. Відаць, толькі абсалютнай перавагай кандыдата, які будзе балытавацца.

«НН»: Што вы самі будзеце рабіць цяпер?

СА: Мой адказ, магчыма, ня ўсіх задаволюць, але: я ўжо інфармую людзей пра той вынік, які ёсьць. Трэба даваць інфармацыю, што ня так усё кепска ў самім грамадзтве. Пратэст нарастае. Наша задача — гуртаваць людзей. Змагацца было варта, я цудоўна гэта разумею цяпер. Пры любым выніку я ведаю, хто, дзе і як фальсыфікаваў.

«НН»: Вось толькі ці прыдадуцца гэтыя веды?

СА: Веды — гэта сіла.

Сяргей Антусевіч нарадзіўся ў 1973 г. у Берасьці ў сям'і рабочых. Школьнікам пераехаў зь сям'ёй у Горадню. У 1996 г. скончыў Беларуска-тэхналягічны ўнівэрсытэт у Менску, вярнуўся ў Горадню. Працуе на «Азоце». З 2000 г. — старшыня незалежнага прафсаюзу гэтага гіганту нафтахіміі. Дэпутат Гарадзенскага гарсавету.

ЮЛІЯ ДАРШКЕВІЧ

Валянцін Аскірка нарадзіўся ў 1975 г. у Горадні. Скончыў фізтэх Гарадзенскага ўнівэрсытэту, аспірантуру. Працуе выкладчыкам катэдры агульнай фізікі ва ўнівэрсытэце, жанаты, мае сына і дачку. Некалі меў шмат розных хобі, але галоўнае зь іх — палітыка — падмяла пад сябе ўсе астатнія.

Валянцін Аскірка: «Мяне пакідалі як слабoga»

«НН»: Вы — перакананы сацыял-дэмакрат. Чаму?

ВА: Праз пару дзён пасля рэфэрэндуму 1995 г. я вырашыў, што не магу быць проста грамадзянінам, а павінен быць актыўным грамадзянінам, і ўступіў у БСДГ. Потым была трансфармацыя ў БСДП-НГ, пасля зноў вяртаньне ў БСДГ. Чаму сацыял-дэмакратыя? Ідэя сацыяльнай справядлівасьці — гэта для мяне істотна.

«НН»: Для чаго вы вырашылі ўдзельнічаць у выбарах?

ВА: Ня ўдзельнічаць у выбарах я ня мог. Праўда, у выніку толькі я адзін стаўся зарэгістраваным разам зь двума «супернікамі ад улады».

«НН»: Вы не здагадваецеся, чаму зарэгістравалі менавіта вас? Сяргею Антусевічу (БНФ) ды Анатолю Іванчыку (ПКБ) у рэгістрацыі адмовілі.

ВА: Гэта першае пытаньне, якое я задаў сам сабе і сваім калегам з ініцыятыўнай групы. Мяркую, адзін з фактараў — пакінулі слабеяшага, другі з фактараў — пакінулі залежнага, бо я праую ў дзяржаўнай установе. Хаця якія там

насамрэч былі пляны — неведома.

«НН»: Што ўяўляла зь сябе ваша каманда?

ВА: Першапачаткова ініцыятыўная група складалася з 43 чалавек, большасьць зь іх — студэнты, выкладчыкі гарадзенскіх ВНУ. Я праводзіў трэнінгі для іх па эфэктыўнай камунікацыі, назіраньні, а таксама ладзіў міні-сэмінар «Ад дзвярэй да дзвярэй». Аднак асноўны досвед быў атрыманы ў працэсе самой працы.

«НН»: Вынік па вашай акрузе зрабіўся выключэньнем у маштабах краіны. Тое, што выбары не адбыліся, — гэта ваша перамога?

ВА: З аднаго боку, мяне нібы «пакідалі» як самага слабага кандыдата, а ў выніку аказалася, што ўсе ўчасткі былі «закрытыя» маімі даверанымі асобамі і назіральнікамі «Пяцёркі+». Гэта дазволіла нам мець ужо да дванаціці гадзін ночы звесткі з 95% участкаў. У дзень выбараў у акруговай камісіі ад сёмай вечара знаходзілася мая давераная асоба, якая своечасова атрымала гэтыя дадзеныя. А з другога боку, былі

моманты, ніяк не зьвязаныя са мною і маёй камандай. Падчас гонкі зьмяніліся ўладныя фаварыты — замест Лосева асноўнай прэтэндэнткай зрабілася спн.Сіўко. Магчыма, гэта было зьвязана з устаўноўкай на павышэньне колькасці жанчын у парламэнце. Не магу сказаць, што гэта мая перамога ці нават наша, але гэта найлепшы вынік, які ўдалося атрымаць у Беларусі. Яго не было б, калі б мы не працавалі.

«НН»: Што вы будзеце рабіць далей, і што трэба рабіць усім нам?

ВА: Буду і надалей спрабаваць жыць прыстойна і годна, з пачуцьцём уласнага гонару, не зважаючы на тыя зьмены, якія адбываюцца навокал. Наконт таго, што трэба рабіць усім нам далей, — з большым розумам хіба... Ня ведаю нават, як сказаць.

«НН»: Ці выключаеце вы палітычную барацьбу праз выбары?

ВА: Сапраўдных выбараў у найбліжэйшай беларускай гісторыі не прадбачыцца. Але я не магу сказаць, што заўтра буду з дубальтоўкай ці нейкім іншым чынам, акрамя выбарчага працэсу, дасягаць сваіх мэтай. Мы павінны быць падрыхтаваны да працы ў дэмакратычных умовах, умець удзельнічаць у выбарах і іх выйграваць, нават калі гэтае ўменьне не прыдасца ў найбліжэйшай пару гадоў. Спадзяюся, даўжэй чакаць не спатрэбіцца.

Гутарыў Алесь Кудрыцкі

Спартоўцы і сьмерць

8 лістапада на Іванаўскіх могілках у Рызе прайшло пахаваньне форварда зборнай Латвіі Сяргея Жаўтка. Хакеіст памёр пасля матчу Адкрытага чэмпіянату Беларусі паміж менскім «Дынама» і «Рыгай-2000», куды спартовец перабраўся на час лакаўту ў НХЛ.

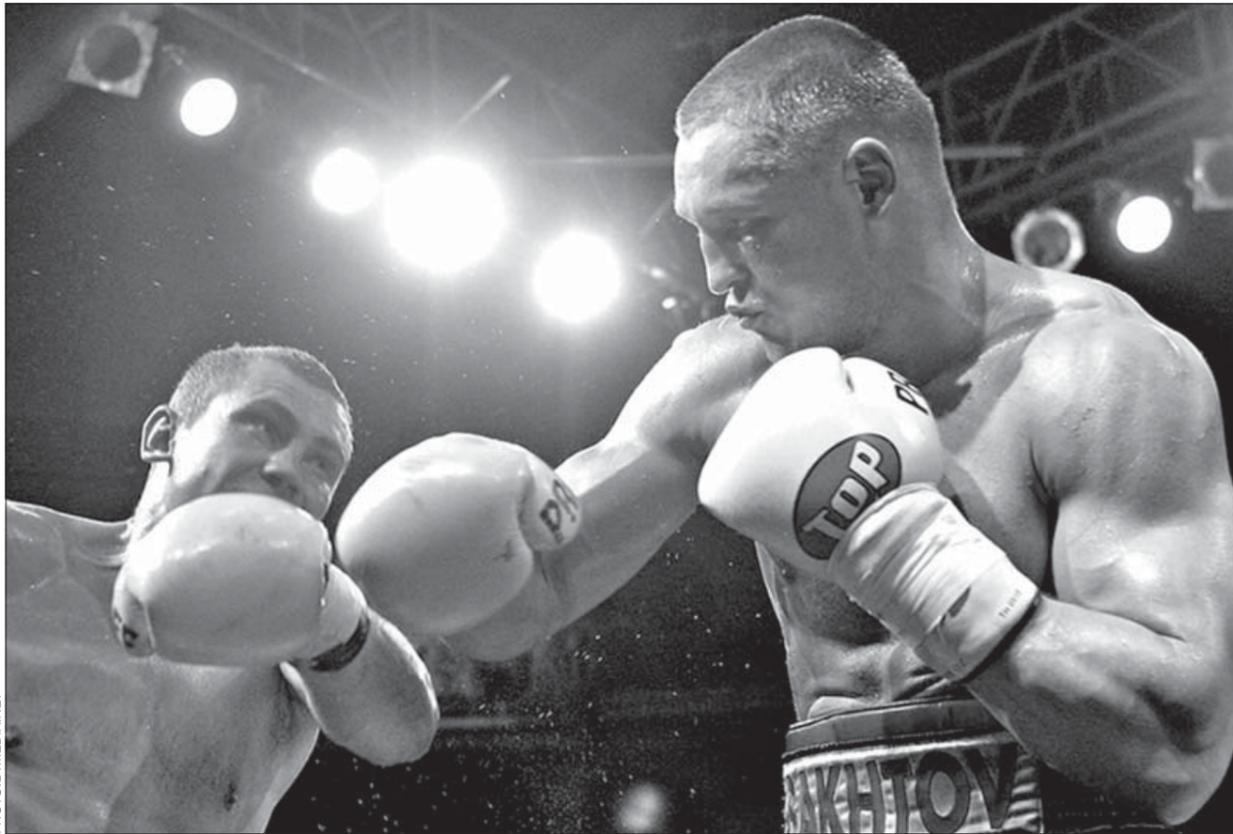

PHOTO BY MEDIA.NET

Паводле вэрдыкту дактароў, сьмерць настала ў выніку сардэчнай недастатковасьці. І падчас кар'еры ў НХЛ у Жаўтка былі праблемы з сэрцам, таксама ён скардзіўся на стомленасьць і галавакружэньне, аднак дактары канстатавалі, што ўсё нармальна.

Мажліва, прычына, што прывяла да сьмерці, — вялікія перагрузкі. Над большасьцю хакеістаў паўночнаамерыканскае лігі, перадусім малядзых легіянераў, вісіць дамоклаў меч высылкі ў фарм-клуб, адкуль вярнуцца вельмі складана. Выйсьце, сярод іншага, у тым, каб пастаянна павялічваць штодзённыя нагрузкі, тым самым даказваючы, што ты на гэтым месцы найлепшы.

Чэмпіянат НХЛ складаецца з 82 гульніаў, амаль палова камандаў працягвае сезон у розыгрышы Кубка Стэнлі, частка гульцоў выступае за зборныя сваіх краін, дадамо выстаўныя перадсезонныя матчы — і атрымліваецца, што хакеіст з НХЛ праводзіць больш за 100 гульніаў у год. Такое і са здаровым сэрцам цяжка вытрымаць.

Сяргей Жаўток — ня першая ахвяра спорту. У лютым у Швэцыі проста на пляцоўцы памёр баскетбаліст «Акропалю Баскета» латыш Раймандас Юмікіс. У кастрычніку падчас матчу чэмпіянату Літвы на баскетбольнай пляцоўцы памёр абаронца «Атлетасу» Таўрас Стамбрыс.

Адкрыўся «чорны сьпіс» у чэрвені 2003 г., калі на лёнскім «Жэрляне» падчас футбольнага матчу Калюмбія—Камэрн памёр афрыканскі форвард Марк-Віўен Фаз. Прычына — прыроджаны ган сэрца. Да таго ж, падчас аднаго з мэдаглядаў было выяўлена, што сэрца камэрнскага футбаліста павялічаных памераў. Пра гэта даведаліся падчас мэдагляду пры пераходзе футбаліста ў лёнданскі «Вэст Хем». Але кардыёлягі супакоілі: для прадстаўнікоў Афрыкі гэта норма.

Зрэшты, для жыхароў «чорнага кантынэнта» спорт — адзіны шанец выбіцца зь нішчымніцы ў людзі, таму часам яны заплюшчваюць вочы на свае фізычныя хібы.

А пры канцы студзеня 2004 г. сьведкамі сьмерці на футбольным полі сталі мільёны глядачоў. Падчас футбольнага матчу партугальскага чэмпіянату паміж «Бэнфікай» і «Віторыяй» (Гімарайнш) атрымаў жоўтую картку форвард лісабонцаў і зборнай Вугоршчыны Міклаш Фэхер. Ён усміхнуўся арбітру, зрабіў два крокі — і страціў прытомнасьць. Частка гульцоў дапамагала мэдыкам, частка ўкленчыла і малі-

- Сьмерць на спартовай
- пляцоўцы стала
- звычайнай рэччу.

лася. Больш за гадзіну дактары змагаліся за жыцьцё Фэхера, але ўсё дарэмна. Выказвалася здагадка, што прычынай сьмерці вугорскага футбаліста стала ўжываньне допінгу.

На пачатку XX ст. шмат атлетаў паміралі ад злоўжываньня какаінам. Лічылася, што наркотык пазытыўна ўплывае на фізычны стан.

Цяпер жа новая бяда — шмат спартоўцаў паміраюць ад праблемаў з сэрцам. Праблема, якая патрабуе дадатковага вывучэньня.

17 месяцаў таму сьмерць М.-В. Фаз шакавала ўсю спартовую грамадзкасць. Навіна некалькі тыдняў не сыходзіла са старонак друкаваных і электронных СМІ. І чытачоў, і журналістаў цікавіла ўсё: прычыны, вынікі, разьвіцьцё падзей. Цяпер сьмерць на спартовай пляцоўцы стала звычайнай рэччу. Навіна жыве дзень. Пра Жаўтка цяпер згадваюць хіба латвійскія СМІ.

Алег Райвец

«Залаты матч» «трактарыстаў»

Апошні тур нацыянальнага футбольнага першынства ў вышэйшай лізе ня выявіў другога найбольшага чэмпіянату. І менскі МТЗ-РПА, і віцебскі «Лякаматэў» набралі аднолькавую колькасць балаў — 27. І цяпер, паводле рэглямэнту, другую пунцёўку на вылет разыграюць у дадатковым матчы, які пройдзе 11 лістапада ў Баранавічах. Пачатак а 13-й.

У гэты ж дзень пройдзе пасьць матчэў 1/8 фіналу Кубка Беларусі па футболе.

Ягр стаў аднаклубнікам Калюжнага

Адзін з самых знакамітых чэскіх хакеістаў Ярамір Ягр на час лакаўту ў НХЛ заключыў кантракт з омскім «Авангардам», за які выступае беларус Аляксей Калюжны. Два месяцы Ярамір праўёў у родным «Кладне», але, калі стала ясна, што сезон у Паўночнай Амэрыцы наўрад ці адновіцца, вырасьці перабрацца ў Расею, дзе ў хакеі круціцца большыя грошы.

Цікава, што раней Ягр вельмі нэгатыўна ставіўся да Расеі, нават нумар 68, пад якім ён выступаў у «Пітсбургу», «Вашынгтоне» і «Нью-Ёрк Рэйджэрс», меў нагадваць сусьветнай супольнасьці пра савецкую акупацыю Чэхаславаччыны.

Беларусы ўратавалі Перм

Дзякуючы двум трапным стрэлам гульцоў нацыянальнай зборнай Андрэя Лаўрыка і Віталія Булыгі пермскі «Амкар» застаецца ў расейскай футбольнай прэм'ер-лізе. У матчы 29-га туру, што прайшоў у панядзелак, пермякі выйгралі ў гасяч у «Аланіі» (Уладзікаўказ) зь лікам 2:1.

Стрыпейкіс — найлепшы

Найлепшым снайпэрам беларускага футбольнага першынства-2004 стаў форвард наваполацкага «Нафтаў» Валер Стрыпейкіс. Ён правёў 18 галоў у вароты супернікаў. У 2002 г. Стрыпейкіс станаўіўся найлепшым снайпэрам чэмпіянату ў складзе бабруйскай «Белшынь», і таксама з 18 галамі.

13 лістапада футбалісту споўніцца 30 гадоў.

Курнева сплавлі

Пасьля апошняга туру берасьцейскае «Дынама» вырашыла прыпыніць дачыненні з галоўным трэнэрам Уладзімерам Курневым. Матывацыя цьмяная: «Беручы пад увагу рашэньне дысцыплінарнага камітэту Фэдэрацыі футболу, які дыскваліфікаваў на два матчы У.Курнева, а таксама ў сувязі зь нездавальняючай гульнёй каманды ў апошнім туры» (Берасьце саступіла «Дарыдзе» зь лікам 0:3).

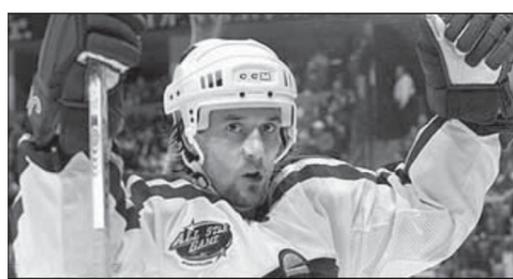
Між тым Курнеў быў запрошаны ў «Дынама» ў пачатку чэрвеня, калі клуб з 7 баламі займаў 14-е месца. Фінішавалі ж берасьцейцы восьмымі з 39 баламі.

Узьлёт Мірнага

Дзякуючы паспяховаму выступу на турніры сэрыі «Мастэрз» у Парыжы, Макс дайшоў да паўфіналу ў адзіночным і парных разрадах — тэнісіст зрабіў значны рывок у сусьветным рэйтынгу. У чэмпіёнскай гонцы 2004 г. ён падняўся на 22 прыступкі і займае 44 радок, па выніках апошніх 52 тыдняў у беларуса 46 месца (было 71-е).

СХ

АР

Паводле вэрдыкту дактароў, Сяргей Жаўток памёр у выніку сардэчнай недастатковасьці.

Прыяжджайце да нас празь пяць гадоў

Працяг са старонкі 4.

БелТА падказвае, які ён мусіць быць: «Як лічыць прэзыдэнт, гэта частка гораду набудзе эўрапейскі выгляд ня толькі зьнешне, але й па сутнасьці. Побач з гатэлем адкрыюцца сучасныя магазыны, цэнавая палітыка якіх будзе адпавядаць эўрапейскаму ўзроўню. Гэты куток Менску задумаецца як «кавалак» Заходняй Эўропы». На чалавечай мове гэта азначае, што цэны на паслугі ў Верхнім Горадзе будуць недаступныя для большыні беларусаў. А пра музэі, галерэі, тэатры не вялося наагул. Ну добра, Лукашэнка цяпер «невязны», але ж сёй-той зь ягоных памагатых бываў і ў Эўропе. Няўжо ўсур'ез яны думаюць, што немцам ці бэльгійцам няма дзе піва папіць і паспаць?

Прынятая праграма разьвіцьця турызму да 2005 г. не дае вынікаў. Уздельная вага турыстычных паслуг у агульным аб'ёме

экспарту паслуг у Беларусі не перавышае 1%. Доля турыстычных паслуг у ВУП складае 0,06%. І прасьвету не відаць. Нават калі адшураваць і пафарбаваць усю Беларусь аж да Шклова, трэба мець буйнае ўяўленьне, каб уявіць сабе, што сюды раптам прываліць 1,5 мільёна турыстаў з грашыма. Нават пры самых лепшых гасьцініцах. Бо перадусім паўстае пытаньне: навошта? Каб паглядзець «крэпасць-герой», Хатынь і Курган Славы? Ці пакоцяцца куды ў Гальшаны, Крэва, Смаляны, каб пераканацца ў тым, што тут нарабілі людзі са сваімі ўнікальнымі здабыткамі? Ці пойдучы паглядзець убогія нашыя нішчымныя музэйчыкі й галерэйкі? Тут нават беларускага можна нічога не заўважыць — ні мовы, ні музыкі, ні танцаў, ні кухні, ні строяў. Каб пацешыцца ж сэкс-індустрыяй, ёсьць у сьвеце недасяжныя канкурэнты. А наведваць Дыснэйлэнд саветызму — гэта насамрэч на

рэдка вычварны густ. Дый ці хацеў бы хто пражыць у такім «тэматычным парку» ўсё жыцьцё?

Адзінае, з чым не выпадае спрачацца, дык гэта з тым, што, паводле Лукашэнкі, кожны мэтар зямлі ў Менску павінен выкарыстоўвацца з улікам дзяржаўных інтарэсаў і прыносіць грошы краіне, у выніку чаго ў бліжэйшыя пяць гадоў сталіца павінна карэнным чынам зьмяніцца. Маўляў, тое, што робіцца цяпер, — гэта толькі пачатак...

І яму верыш. Верыш, калі глядзіш, як трушчыцца экскаватарнымі каўшамі старажытная муроўка на Нямізе. Верыш, калі бачыш наўкол зьзяньне плястыкавых шклопакетаў. Верыш, калі чуеш, як пілююць самыя старыя дрэвы. Прыяжджайце да нас празь пяць гадоў і... вы не пазнаеце старога Менску. Ніхто тут нічога не пазнае.

Арлен Кашкурэвіч: «Мне незразумелыя мае суайчыньнікі сёньня. Я ня зь імі»

«Мастак суровы, паўночны». Народнаму мастаку Беларусі Арлену Кашкурэвічу

Творчая біяграфія Арлена Кашкурэвіча ахоплівае цэлую эпоху. Менавіта ў аздобе гэтага мастака мы ведаем сотні кніг беларускіх і эўрапейскіх пісьменьнікаў. Яскравую характарыстыку стылю гэтага мастака даў ягоны сябар Уладзімер Караткевіч: «Даўно, яшчэ з самага пачатку, калі ён зрабіў ілюстрацыі да Халдоўра Лакнеса, — я зразумеў, што перад намі мастак суровы, паўночны. І, адначасова, беларускі, мяккі — калі можна гаварыць пра мяккасьць нашага народу, — добры, наш». Арлен Кашкурэвіч, жывая легенда беларускае графікі, рытуе вялікую ўласную выставу, што мае адбыцца ў Нацыянальным мастацкім музэі Беларусі. З мастаком гутарыў мастацтвазнавец Сяргей Харэўскі.

ЮЛІЯ ДАРАШКЕВІЧ

«НН»: Спадар Арлен, што будзе на вашай пэрсанальнай выставе ў траўні?

АК: Там будзе некалькі блёкаў. Першы — гэта бесьсюжэтная такія кампазыцыі, у якіх будзе прысутнічаць нейкі чалавек з музычным інструмэнтам. Кантрабас, віялянчэль, скрыпка — вельмі прыгожыя музычныя інструмэнтны, у іх ёсьць нешта рамантычнае. І вось гэты ўмоўны чалавек уваходзіць у стасункі з гэтымі інструмэнтамі. Нешта гарманічнае, а разам з тым і дэструкцыйнае. Гэта будучы гісторыі спробаў аб'яднацца. І ўсе гэтыя спробы ў выніку застануцца безвыніковымі... Як у Ікара з крыламі.

Тэма гораду будзе. Літаральна цяпер працягваю над нізкаю «Чалавек у сучасным горадзе».

І будзе сэрыя аркушаў «Більярд». Памятаеце, як у Генрыху Бёля — «Більярд а палове на дзясятую»... Стол, які аб'ядноўвае дваіх людзей, і як разьвіваюцца адносіны паміж імі ў азартнай гульні. Маглі б быць і карты... У Сэзана ёсьць «Гульцы ў карты». Але більярд — гульня дынамічная, што дазваляе стварыць безліч кампазыцыяў у розных ракурсах. Я некалі сам гуляў у більярд.

Тэхнікі ў мяне розныя, але цяпер я займаюся найбольш малюнкам. Бо гравюра, афорт, літаграфія вымагаюць вельмі шмат чарнае работы. І пакуль дойдзеш да арыгіналу, то ўжо губляеш сьвежасьць, экспрэсію. А малюнак — гэта беспасрэднае выказваньне.

Я ў сучасным Менску чужаніца

«НН»: Вы карэнны мянчук, нарадзіліся ў Менску у 1929 г. Як вы яго вычуваеце, гэты горад, сёньня?

АК: Ведаеце, некалькі гадоў таму была ў нас выстава нямецкае графікі, на якую прыехаў адзін прафэсар, вядомы мастацтвазнаўца. Мы сядзелі ў маёй майстэрні, вярталі... Я яго спытаў, дзе ён жыве. Ён сказаў, што жыве ў тым доме, дзе й нарадзіўся! Ведаеце, мяне аж скаланула. У Менску даўно няма таго дому, дзе я нарадзіўся, дамоў, сярод якіх жыў. Няма іх! Што вайна спаліла, але найбольш зьнеслі будаўнікі. І ў гэтым вялікая трагедыя. Няма больш старога Менску. У вайну я быў з бацькамі ў Расеі, у эвакуацыі. Калі мы вярнуліся, то ўбачылі разваліны, жэглішчы, але ўсё было пазнавальна, было багата таго, што ацалела. Стаялі ад дамоў каробкі, але гэта было сваё, роднае. А тое, што набудавалі пазьней, я зь вялікай цяжкасьцю ўвабраў у сябе як карэнны жыхар гэтага места. Я ў сучасным Менску чужаніца.

Калі адкінуць тое, што было, то гэта новы, адносна камфортны, адносна чысты горад, прасторны. Але не ляжыць да яго мая душа цяпер...

«НН»: У вазьных творах пераважае мінор. Адкуль гэты драматычны погляд на рэчы?..

АК: Покліч душы такі мой... Магу тут працягваць Забалоцкага, які казаў, што мастацтва ня лекар, а боль! Маё ўспрыманьне гораду й людзкае масы — гэта адчуваньне

варожасьці. Для мяне наагул горад варожы. Праз гэта й драматызм у маіх творах. Яшчэ з дзяцінства ў мяне было гэтае адчуваньне... Заўсёды я быў дысыдэнтам. Тое, што іншым здавалася ясным і светлым, для мяне было нечым трагічным. Я добра памятаю канец 30-х гадоў. Мая цётка працавала ў НКУС. Дзякуючы ёй, удалося ўратаваць бацьку, на якога быў данос... Але я ведаў, што стала зь іншымі. І ўжо калі гэта ўсё прайшло, была «адліга», настала адносна стабільнасьць, можна было ўжо ня гэтак баяцца, ува мне заставалася адчуваньне таго папярэдняга часу. А колькі ж тады вакол было лжывага патасу дый проста хлусьні... Трэ было ўслаўляць савецкую ўладу. А я абраў сабе тады ваенную тэму, бо мне патрэбны быў канфлікт. Але ў той жа маёй сэрыі «Партызаны» ніякага дзьмутага гераізму, адно ахвярнасьць. Надзвычай вялікі ўплыў на мяне зрабіла знаёмства з Адамовічам і Быкавым, іх жыцьцёвы досвед. Можна, гэта й наклала такі моцны адбітак на ўсю маю «мінорную» творчасць?

Як цуцыкі ў палонцы

«НН»: Як жывецца сёньня беларускім мастакам? Стала лепей ці?..

АК: Ведаеце што, калі ўзяць зстойны пэрыяд — матэрыяльна жылося нам шмат лепш. Дакладней, лягчэй. Адчувалася такая абаронасьць сацыяльная. Тады будавалі нам кватэры й майстэрні. У выдавецтвах выходзілі выдатныя кнігі,

было шмат арыгінальных ілюстрацыяў да цікавых аўтараў. І ўвогуле, тады беларуская кніга была адной з найлепшых у сьвеце! Цяпер усяго таго няма. Нас кінулі, як цуцыкаў у палонку, — выплывайце! Рынку мастацтва яшчэ няма, а дзяржаўнае падтрымкі няма ўжо. Цяпер мастакі творы носяць з майстэрні на выставу, а з выставы ў майстэрню. Няма як рэалізоўваць плён сваёй працы. А гэтай дзяржаве ад нас ня трэба нічога.

І мастацтва кнігі памірае. Я, напрыклад, працягваю амаль выключна ў станкавай графіцы. Зрабіў, праўда, кнігу Караткевіча «Ладзь дзя роспачы». Адзіны выпадак за пяць гадоў. А перад тым рабіў «Песьню песняў, альбо Найвышэйшую песню Салымонаву»...

Зьявілася была свабода думкі, людзі сталі нібы больш разьнявольненыя. Але няма тае цікавасьці да мастацтва, што была раней. Прыходзіць зрэдку толькі на вэрнісажы, дый тое адзінкі...

«НН»: З кім з тых літаратараў, над творамі якіх вы працавалі, у вас склаліся найбольш прыязныя стасункі?

АК: З Караткевічам найбольш мы сябравалі. Ён быў вельмі, вельмі адукаваны. Добра ведаў мастацтва. Але зь ім было цяжка працаваць, бо ён хацеў, каб ілюстрацыі былі рыхтыя такія, як ён вымысьліў сабе, апісаў... А я яму казаў: навошта ж мне маляваць тое, пра што ты гэтак добра напісаў?

Была я толькі некалькі твораў зрабіў. Мы былі вельмі добра знаёмыя, сустракаліся, на Новы год у

Адамовіча зьбіраліся, але неяк ня склаліся такія блізкія адносіны. Пра тыя ілюстрацыі да ягоных твораў, што я яму паказваў, ён гаварыў вельмі сьцісла. Толькі некалькі заўваг быў зрабіў... Ён наагул быў чалавек замкнёны, пануры, стрыманы.

А вось з кім у мяне былі найлепшыя адносіны, то гэта з Алесем Адамовічам. Можна, нават больш блізкі, чым з Караткевічам. Мы зь ім часта сустракаліся, абмяркоўвалі, што робіцца ў сьвеце. Я ілюстравалі ягоныя кнігі, і Адамовіч усё прымаў з захапленьнем. Ужо пасьля ягонае сьмерці дачка была знайшла дзеньнікавы запіс такі: тое, што робіць Кашкурэвіч, вельмі блізкае мне па духу. Для мяне гэта было цікава, што ён нават занатаваў гэтую думку.

Шамаякін назваў мяне сваім суайтарам. Яму гэтак спадабаліся мае ілюстрацыі да «Сэрца на далоні», што ён нават у «ЛіМ» напісаў артыкул, як ён, аўтар, шануе мае ілюстрацыі. Пасьля я яшчэ ягоныя творы аздабляў, «Сьнежныя зімы», але зь ім былі такія адносіны... Ён ніколі ня быў маім сябрам. Добрыя былі дачыненні, але ня цёплыя.

Заходняя трактоўка

«НН»: Якія кнігі, з тых, што вы рабілі, найбольш дарагія й важныя для вас?

АК: Цэлы творчы этап для мяне — ілюстрацыі да «Фаўста». Пасьля — «Карнікі» Адамовіча. Тут нават нейкае перацяканьне адбылося: некаторыя фаўстаўскія пэрсанажы пе-

«Арлен Кашкурэвіч — яму імя. Сваёй працай ён заслужыў тое, каб імя гэтае ведалі».

Уладзімер Караткевіч. «Быў. Ёсць. Буду»

споўнілася 75 гадоў

райшлі ў «Карнікаў». Напрыклад, вобраз Мэфістофэля.

«Песьня пра зубра», што выйшла ў двух выданнях, — гэта было цікава як нешта новае — у форме, у эпасе.

Зь «Бібліяй» былі цяжкасці. Я сябраваў зь мітрапалітам Антоніем, тым, што быў да Філарэта, і ўладыка прапанаваў мне папрацаваць над біблейнымі сюжэтамі. Тады, хоць гэта было й небяспечна, я пачаў гэтую тэму. Ну а потым — я добра ведаю Філарэта, сустракаюся з ім. Але як я раблю арыгінальныя ілюстрацыі да «Бібліі», зрабіўшы ўжо іх да Новага Запавету, то гэтае блізкае нефармальнае знаёмства з герархамі царкоўнымі мне замінала. Праз тое не было ў мяне свабоды. Можа, я да Бібліі падышоў бы, як да Гэтэ. Але нада мною моцна вісела традыцыя, я быў нявольны, хоць і цяпер працягваю гэтую працу. Хацеў быў выдаць альбом зь біблейнымі ўрыўкамі па-беларуску. Але ўладыку нагаварылі, што гэта не праваслаўнае мастацтва, трактоўка заходняя, пратэстанцкая. І Філарэт не блаславіў.

Перажыванні й калізіі

«НН»: А адкуль у вас такая заходняя трактоўка? Калі не сакрэт, якія мастакі паўплывалі на ваш стыль найбольш?

АК: Ніякага тут сакрэта. Найперш гэта італьянскія нэрэалісты, Рэната Гутуза, напрыклад. Пасяля нямецкі экспрэсіянізм, найперш Кетэ Кельвіц. Вельмі моцна на мяне паўплываў Міхал Савіцкі, зь якім я некалі даўно быў нават сябраваў. Ён вельмі шмат мне дапамог і ў мастацтве, і па-чалавечаму. Але ўсё гэта было вельмі-вельмі даўно.

«НН»: Вы веруючы чалавек?

АК: Так. Я гэта ўсёсвядоміў яшчэ перад вайною. Мне было тады 11 гадоў. Ня ведаю чаму, але я ўвадначась адчуў прысутнасць Бога. Бабка мая была вельмі моцна веруючая. Але ў маладосці яна прапавала аканомкай у нейкай пані, дык тая навучыла яе каталіцкім малітвам па-польску. І гэтак выйшла, што праз усё жыццё мая праваслаўная бабка малілася як каталічка.

«НН»: Як вам, з вышыняў вашых гадоў, бачыцца новае пакаленьне мастакоў?

АК: Маладыя мастакі цяпер вельмі таленавітыя, сур’ёзна адукаваныя, шмат ведаюць, шмат уме-

юць. Але ж надта захапляюцца формамі, гуляюцца аж занадта. Маёй жа задачай заўсёды было перадаць нейкі ўнутраны стан чалавечы, увайсці ў сьвет духоўных перажываньняў, жыцьцёвых калізіяў. А ў моладзі няма цяпер такіх праблемаў. Яны лёгка ідуць у жыцці і ў мастацтве. Яны празь меру рацыянальныя. Маё ж пакаленьне было пакаленьнем рамантыкаў. Мы былі некарысьлівыя ў творчасці.

Чытаю Рыльке і Камю

«НН»: Што вас змушае ці натхняе тварыць сёння?

АК: Апошнім часам я чытаю Рыльке, Камю... Акунуўся ў стыхію экзыстэнцыялізму. Я ня бачу ніякага выйсця. Чым больш ведаеш, тым у большай апынаешся драме.

Які сэнс у творчасці? Я ня ведаю. Гэта як хочацца есці ці піць. Цяжка сказаць, што гэта такое, чаму хочацца ствараць. Стасаў, перасоўнікі там, яны нешта хацелі сказаць сьвету, перайначыць яго... Мастацтва нічога ня можа змяніць! Можа хіба музыка нешта зрабіць з чалавекам. Расчуліць яго, надаць высакароднасць. А жывапіс, малюнак — толькі сродак выхаду душэўных парываньняў самога мастака.

«НН»: Ці павінен мастак быць яшчэ й грамадзянінам?

АК: Я ніколі ня быў ні камсамольцам, ні камуністам. Да таго грамадзтва я быў у апазыцыі, ва ўнутранай сваёй эміграцыі. Была бліснула надзея ў 1991-м і ўсё... А цяпер такое расчараваньне, пасля гэтых рэфэрэндумаў. Тут можна, вядома, гаварыць пра нейкія фальсыфікацыі. Але ж усё адно гэтка лічбы адсоткаў на адным падмане ня створыш. Мне зусім незразумельны нашы суайчыньнікі сёння... Я ня зь імі. Чым я ім дапамагу? У мінулыя эпохі рэлігійнае мастацтва, ікананіс, росьпісы ў сьвятых адыгрвалі, так, велізарную ролю. Мастацтвам можна стварыць летапіс духоўны, адлюстраваць стан душы, але што гэта цяпер такое?.. Нават плякат як мастацтва сёння ў заняпадзе. Цяпер хіба кіно можа зрабіць наймацнейшае ўражаньне, нешта пераламіць у чалавеку. А выяўленчае ж мастацтва — яно вельмі камэрнае. Яно выклікае глядача на ціхі дыялёг. Толькі ціхі дыялёг.

7 лістапада ў менскай кавярні «Добрыя мыслі» адбылася прэзэнтацыя кніжкі паэта і барда Алеся Камоцкага «Наспадзяванае». Паводле словаў самога аўтара, яму ўпершыню давялося выступіць у бары.

Неперасалоджанае

Гладкая і прыемная ва ўсіх сэнсах кніжка. Хоць бы таму, што не пакідае па сабе глыбокіх узрушэньняў. Першае ўражаньне, калі дакранаешся, — ручная работа. Пастэльная вокладка, кішэнны фармат, шчыльная папера, роўная абрэзка — так цяпер рэдка выдаюць. Урэшце — ілюстрацыі: каляровыя, наклееныя (уласнаручна?) на старонкі. Але засакрэчаных вершаў пад імі няма. Правэрана.

Дзе-нідзе паэт — колішні саксафаніст гурту «Зарціпо» — возьме й прыпомніць панк-рокерскую маладосьць, пагуляўшыся з этыкай і гуманнасьцю («Злодзей»). Але гэта адзінкавы выпадак. У цэлым юначы цыннізм зазнае паразы і адступае перад стомай ад расчараваньняў. То бок лірыкай. Збольшага сьветлай.

Складанасці абставінаў жыцця Неспадзявана ўжо не засмучаюць,

Ужо больш нечакана не здзіўляюць. Жывём не прадчуваньнем адкрыцьця, А намаганьнем выспацца начамі.

Тыя, хто ведае Алеся Камоцкага па бардаўскіх фэстах, заўважаць, як просяцца многія творы з кнігі на гітарны перабор, як нікнуць яны і губляюцца без музычнага суправаджэньня. Усё-такі бардаўская лірыка — ня месца для складаных вобразаў. Хоць сюжэты ў асобных вершах трапляюцца такія, нібыта пад псэўданімам «Камоцкі» дзейнічае Эжэн Ёнска, якога нечакана прабіла на паэзію («Навіна»).

У кнізе раптам знаходзіш прсты адказ на пытаньне, што ж такое аўтарская песьня і чым яна розніцца ад, напрыклад, эстрады. У першай аўтар не перасалоджае. Як толькі душэўныя струны напіваюцца і набываюць трагічнае гучаньне, ён з блазенскай усмешкай бярэ фаль-

Алеся Камоцкі. Наспадзяванае: Вершы і песьні. — Менск: Радзіла-Плюс, 2004.

шываю ноту:

Я пад асенняе цяпло Падстаўлю галаву і здохну. І зарасьце пакрыху мохам Маё апошняе жытло.

І гэтая неперасалоджанасць дапамагае ставіцца да аўтарскай песьні сур’ёзна, даруючы дробныя ахвяры зместам дзеля прыгастава. Цікава, якія б вершы пісаў Сыд Вішэс, каб пажыў яшчэ?

Яўген Квач

НАВИНЫ

Вуліца Ермаловіча

Письменьнік Леанід Дайнека выступіў у «Краязнаўчай газеце» з прапановай надаць вуліцы Раф’іева ў Менску імя гісторыка Міколы Ермаловіча. На вул.Раф’іева была кватэра Ермаловіча, на гэтай вуліцы ён і загінуў. Разам з прапановай Л.Дайнека друкуе свой верш «Настаўнік», дзе называе Ермаловіча «Герадотам беларускім».

«Беларускія песьняры» ў Крамлі

У сьнежні «БП» маюць выпусціць

альбом зь песьнямі, якія прагучалі сёлета на канцэрце ў Крамлёўскім палацы. Назва — «Беларускія песьняры» ў Крамлі». Зь «песьнярамі» будуць сьпяваць Іосіф Кабзон («Александрыну» і «Бязрозавы сок»), гурты «Самоцветы» й «Любовные истории».

Ганкура — 32-гадоваму

У Францыі пачаўся сэзон літаратурных прэмій. Прэмію «Фэміна» атрымаў Жан-Поль Дзюбуа за раман «Франускае жыццё». Найлепшым замежным раманам названая кніга Х’юга Гамілтана «Нячыстая кроў».

Прэмія «Мэдэчы» сярод францускіх аўтараў дасталася Мары Німе за раман «Каралева маўчаньня», а з замежных — ізраільцяніну Арону Апэрфэльду за «Гісторыю жыцьця». Ляўрэатам найпрэстыжнейшай у Францыі прэміі Ганкураў стаў раман «Сонца Скорта» маладога пісьменьніка Лярана Гадэ. Першы раман Гадэ выйшаў у свет у 2001 г. Апрача таго, Гадэ — аўтар 5 тэатральных п’есаў. «Сонца Скорта» распавядае пра жыццё некалькіх пакаленьняў італьянскай сям’і з 1870 г. да нашых дзён.

АВ, СБ; БелаПАН, Gazeta.pl

«Саша і Сірожа» вяртаюцца на Радзіму

Беларускія шоўмэны вяртаюцца ў беларускі эфір. Ад 15 лістапада іх можна пачуць на «Першым музычным» у будні а 21.45 (паўтор а 01.45).

Праграма мае назву «Новыя калыханкі». Тэмы першых перадачаў: «Што такое папса і чаму ёй трэба забараніць размнажацца», «Хто такія гобіты і што адбываецца сёння ў сьвеце», «Цырконіі крочыць па плянэце».

«Саша і Сірожа» — адзін з праектаў творчай суполкі «Дзеці Сонца». Пераможнае шэсьце дуэту распачалося, калі лідэр гурту «Ляпіс Трубяцкой» Сяргей Міхалок і мастак Аляксей Хацкевіч па-

чалі маляваць коміксы пра двух беларускіх хлопцаў — Сашу і Сірожу — «ужо не дзеравенскіх, але яшчэ не гарадзкіх». Потым нарадзілася ідэя праграмы «Калыханка». «Саша і Сірожа» заўважна папоўнілі вулічны слэнг сваімі словамі. Менавіта пасля іх выступаў гіперпапулярным стала слова «калдыр».

«Сашу і Сірожу» належыць аўтарства «Опэры для ляютнікаў», што транслявалася на беларускіх і ўкраінскіх радыёстанцыях ды выйшла асобнымі дыскамі. Хлопцы таксама малявалі мульты для праграмы Дзіброва на расейскім ОРТ, вялі ўласную перадачу на БТ («Дастань зорку»), якую зачынілі з спасылкай на

тое, што яна ня мае глядача. Нейкі час «Саша і Сірожа» зьяўляліся ў газэце «Прэсбол». Апошнім часам выступалі на ўкраінскім канале «М-1», дзе набылі шалёную папулярнасць. Ад 15 лістапада іх можна зноў пачуць на «Першым музычным» у будні а 21.45 (паўтор а 01.45).

«Саша і Сірожа»: «Мы ведаем, што «Калыханка» прыйдзеца даспадобы людзям, бо маем розныя перадачы — пазнавальныя, забаўляльныя, казачныя, выхавальныя ды іншы. Яе могуць глядзець і дарослыя, і дзеці, і фізікі, і таксісты. Каму абрыдла глядзець крыміналы і дурнаватыя шоў, уключыце «Першы музычны!»

СБ

Помнік сьвятару-адраджэнцу

На могілках у мястэчку Целяханы, дзе побач пахаваныя нямецкія жаўнеры першай сусьветнай вайны і маці маршала Ракасоўскага, 6 лістапада быў асьвячоны помнік на магіле беларускага сьвятара Баляслава Пачопкі.

Баляслаў Пачопка стаў каталіцкім сьвятаром бізантыйскага абраду ў 1926 г. Высьвячаў яго мітрапаліт Галіцкі Андрэй Шаптыцкі ў саборы Сьв.Юра ва Львове. Айцец Баляслаў атрымаў прызначэньне на пробашча каталіцкай парафіі славянска-бізантыйскага абраду ў вёсцы Бабровічы, а таксама выконваў абавязкі вікарнага сьвятара ў рыма-каталіцкай парафіі ў Целяханах. Апрача душпастырскай працы, якую ён вёў сярод людзей, Пачопка быў сталым удзельнікам уніійных канфэрэнцый, якія ладзіліся ў Пінску ў міжваенным часе. Дарэчы, рабіў даклады выключна па-беларуску. Айцец Баляслаў працаваў сярод вернікаў у Бабровічах да самай сьмерці ў 1940 г. Прыход савецкай улады моцна ўскладніў ягонае служэньне. Ад арышту ўратавала яго толькі заўчасная сьмерць, а ягоныя жонка і дзеці мусілі хавацца і ратавацца ўцёкамі. Пахавалі яго на каталіцкіх могілках каля Целяханаў.

Доўгі час месца пахаваньня а. Баляслава Пачопкі было невядомае, бо старыя могілкі амаль зьніклі ў лясным гушчары. Дапамог шчаслівы зьбег абставінаў. У мясцовым друку ўзьялася дыскусія наконт стану могілак і патрэбы іх аднаўленьня. Невядома, што мела вырашальнае значэньне — тое, што на іх пахаваная маці маршала К. Ракасоўскага ці знаходзяцца магілы нямецкіх жаўнераў першай сусьветнай вайны, але летась могілкі былі ўпарадкаваныя. Тэрыторыю расчысьцілі, паставілі агароджу. З дапамогай мясцовых жыхароў адшукалі Пачопкаву магілу. Напачатку паставілі драўляны крыж, але адразу ж зьявілася ініцыятыва стварэньня помніка.

6 лістапада ў прысутнасьці грэка-каталіцкага духавенства і прадстаўнікоў усіх грэка-каталіцкіх парафіяў Беларусі адбылося пасьвячэньне драўлянага помніка аўтарства баранавіцкага разьбяра **Міколы Коласа (на фота — першы справа ад помніка)**. Дарэчы, Пачопка сам быў добрым майстрам па дрэве і разьбаром. Царкву ў Бабровічах ён пабудоваў сваімі рукамі. Дагэтуль як сямейную рэліквію захоўваюць яго нашчадкі, якія цяпер жывуць у Польшчы, ружанец, створаны айцом Баляславам і пасьвячоны пазьней папам рымскім.

Пасьля паніхіды на магіле Пачопкі, у Баброві-

АЛЕСЬ ТРАФІМЕНКА

чах, дзе яшчэ жывыя людзі, якія асабіста памятаюць а.Баляслава, адслужылі паніхіду на брацкай магіле жыхароў, якіх немцы спалілі падчас апэрацыі «Балотная трасца» ў 1943 г.

Царкву, збудаваную Пачопкам, зьнішчылі ўжо пасьля вайны, ён аказаўся апошнім сьвятаром, які служыў у Бабровічах. Памяць аб ім яшчэ дагэтуль такая моцная сярод мясцовых жыхароў, што яны прапаноўвалі нават адраджэньне грэка-каталіцкай парафіі. Зьдзейсьніць гэта не ўдаецца

толькі праз супраціў прываслаўнага сьвятара зь Целяханаў, які знайшоў падтрымку мясцовых уладаў.

Грэка-каталіцкі сьвятар зь Берасьця а. Ігар Кандрацьеў зрэдку даяжджае ў Бабровічы — і тады людзі сьпяшаюцца на могілкі, каб памаліцца на магілах продкаў і пачуць Божае Слова на мове, на якой гаварыў іхны давасны душпастыр.

Алесь Трафіменка

ДАВЕДКА «НН»

Баляслаў Пачопка нарадзіўся ў 1884 г. на Віленшчыне, у засьценку Ульяны, што пад Рукойніямі. Ад 1907 г. быў сталым аўтарам «Нашай Нівы», а падчас пражываньня ў Вільні наладзіў сувязь зь беларускім нацыянальным рухам. У 1913—1915 выдаваў газэту «Bielarus». У 1915 г. Б.Пачопка стварыў першую Сьвіслацкую беларускую настаўніцкую сэмінарыю. Ён аўтар адной зь першых беларускіх граматык (1915) лацінкай.

Адзін помнік рэстаўруюць, другі руйнуюць

У Воршы пасьля рэстаўрацыі ўрачыста адчынены жылы будынак былога кляштара трынітарцаў. Раней у помніку архітэктуры XVIII ст. месціліся архіў ды жыллё. Умовы для жыцця 12 сем'яў былі ня вельмі спрыяльныя — пачное ацяпленне (узмку ў архіўных сховішчах устойліва трымалася мінусавая тэмпература), выгоды — на дварэ. Дарэчы, было гэта ў самым цэнтры гораду.

На рэканструкцыю будынку выдаткавалі 1,5 млрд руб. Кажуць, ніводнага рубля на рамонт не атрымалі сёлета іншыя архівы краіны — усё забрала Ворша.

У будынку, выдатным узору архітэктуры барока, падчас рэканструкцыі ў асобных памяшканьнях былі

адкрыты ўнікальныя фрэскі, якія будуць захаваныя.

Большую частку будынку зойме занальны архіў.

Акрамя яго ў будынак пераедзе гарадзкі ЗАГС, для якога нават прыбудавалі асобны шыкоўны ўваход.

Каб не псаваць прывабнага выгляду адрэстаўраванага будынку, давялося зьнесці дзіцячую кавярню, што месцілася побач. Праўда, на месцы храму Сьвятой Тройцы (пазьней Уваскрасенскага сабору), які быў канчаткова зруйнаваны ў 1960 г., засталіся жэрды для бялізны, якімі карыстаюцца жыхары суседніх дамоў.

Несумненна, жылы будынак былога трынітарскага кляштара стане файным экскурсійным аб'ектам Воршы. На жаль, пакуль не хапае сродкаў для рэстаўрацыі жылых будынкаў Куцеінскага Богаўленскага манастыра ды базылянскага кляштара. Калі не прыняць тэрміновых мераў для кансэрвацыі апошняга (пасля мінулае зімы ён застаўся бяз даху), яго можа чакаць лёс будынку афіцыйна былой езуіцкай калегіі. Нядаўна на гэтым аб'екце былі праведзеныя т.зв. супрацьваварыйныя кансэрвацыйныя работы — будынак зьнеслі да падмуркаў. Калі ж надыдзе час для ягонага аднаўленьня і калкі на гэта спатрэбіцца сродкаў, цяпер сказаць цяжка.

Віктар Лютынскі, Ворша

Кухары прыгавяваюць крыўскія рэцэпты

Полацкія кулінары наладзілі ў рэстаране «Быліна» нараду. Тэма адмыслова — нацыянальная беларуская кухня. Сваё кулінарае майстэрства прадэманстравалі кухары ўсіх значных пунктаў грамадзкага харчаваньня. Для сэвіроўкі сталоўні выкарыстоўвалі традыцыйны посуд — званы, гаршкі, міскі, драўляныя каўшы і лыжкі. Дэманстравалі як клясычныя стравы: драпікі, верашчаку, мачанку, поліўку з грыбамі, жур, — так і сучасныя, якія самі распрацавалі, карыстаючыся асобнымі традыцыйнымі прыёмамі, напрыклад смажаны кабачык з бульбы. Гэтка ўвага да нацыянальнай кухні нададзена на ўзроўні кіраўніцтва гораду. Старажытная крыўская сталіца ў перспэктыве мусіць стаць турыстычным цэнтрам, а таму ў кавярнях і рэстаранах турыстаў павінна чакаць нешта каларытнае.

Васіль Кроква, Полацак

3 кірмашу маскоўскага — са стратамі

З сталічнай каманды ў Маскву на чатырохдзённым кірмаш вазілі сваю прадукцыю прадстаўнікі Слуцкага мясакамбінату, Салігорскага і Капыльскага малочных заводаў, а таксама мясцовага спажывецкага тавар-

ства. Масквічы спакусіліся на параўнальную таннасьць прывазной прадукцыі і за першыя тры дні раскупілі 2,5 тоны сліцкіх каўбас і вяндліны. Аднак прыбыткаў ад гэтай далёкай паездкі ў рамках так званай «інтэграцыі» камбінат не атрымаў, а Салігорскі малочны завод панёс страт на 6 млн рублёў. Дый з завезеных у Белакаменную прамысловых тавараў раённага спажывецкага таварства на суму 105 млн рублёў было прададзена за чатыры дні толькі на 20 млн — зноў жа прыбытак застаўся ў марах. Аб прымаўцы «За морам цялушка — палушка, а рубель перавоз» чулі беларускія вытворцы, ды баяцца не паслухацца каманды зьверху.

Трохмільённы штраф за скрынку віна

Прадпрымальніца Сьвятлана Вяроўка набыла для асабістых патрэб дзве скрынкі беларускага віна і захоўвала яго на складзе ўласнага магазыну. Але падатковая інспэкцыя «пранюхала» пра спіртковы запас і склала аж два пратаколы адразу — аб парушэньні дэкрэту прэзыдэнта ад 18.12.2002 г. №30 і аб парушэньні правілаў прадпрымальніцкай дзейнасьці. Судзьдзя Наталля Халадок прапанавала Сьвятлане падпісаць трэці пратакол — аб захоўваньні алкагольных напояў без суправаджальных паперак. Гэты дакумэнт і

паслужыў асновай для вынясення адміністрацыйнага штрафу Сьвятлане Вяроўцы на суму 3,5 млн руб. Судзьдзя ня ўзяла пад увагу таго, што віно жанчына набыла для асабістых патрэб, што было пацьверджана касавым і таварным чэкамі. Вяроўка суд, куды Сьвятлана Вяроўка звярнула скаргу, пакінуў рашэньне суду першай інстанцыі ў сіле. Цяпер жанчына рыхтуе матэрыялы для перадачы справы ў міжнародны суд.

Міхась Кугнявецкі, Слуцак

Спакусіліся аланем

Егер Даманаўскай паляўнічай гаспадаркі С.Гарбавец кіраваў паляваньнем у лесе ля вёскі Вялікая Гаць, што на Івацэвіччыне. Адзін з паляўнічых падстрэліў аленя, на якога дазволу не было. Згодна з інструкцыяй, у такім выпадку егеру трэба скласьці пратакол на браканьера. Аднак ён гэтага не зрабіў, і зь ягонай маўклівай згоды тушу разабралі. Паласавацца сьвежанінай перашкодзілі прадстаўнікі дзяржаўнай інспэкцыі. Толькі пасьля гэтага егер паведаміў пра здарэньне кіраўніцтву гаспадаркі. Яна палічыла паводзіны свайго работніка за пазычыю чаканьня і звольніла С.Гарбаўца з працы. Хоць удзельнікі паляваньня добраахвотна кампэнсавалі ўрон, нанесены гаспадарцы, на іх заведзена крымінальная справа, і стрэльбы ў іх забралі.

Алесь Лаўранюк, Івацэвічы

Вячаслаў Корань: «Жыцьцё дзеля грошай — дрыгва»

Што дае андэграўнд разумнаму музыку? Ці паедзе «Ўліс» на «Эўрабачаньне»? 31 кастрычніка ў рэдакцыі «Нашай Нівы» саліст «Улісу» Слава Корань адказваў на пытаньні чытачоў на «жывой лініі».

Забарона па-над намі

— Ваша стаўленьне да забароны на беларускую музыку ў радыё-і тэлеэтэры і да таго, што адбылося 17 кастрычніка?

— Я ня бачыў папер з забаронай, таму не магу камэнтаваць. У мяне адчуваньне забароны было даўно: кожны канцэрт — апошні, кожны — першы. Іх ня так шмат, каб успрымаць інакш. А гэтыя падзеі... Для мяне яны ня сталі асабістай трагедыяй. Негалосная забарона даўно лунае над намі.

— «Уліс» знаходзіцца ў глыбокім андэграўндзе, як савецкі рок у канцы 80-х: няма ні ратацый на радыё, ні этэраў на ТБ. Ці ёсьць нейкія плюсы ў такім становішчы?

— Андэграўнд для разумнага рок-музыканта — мажлівасьць вольна працаваць. Жыцьцё дзеля грошай — шлях у дрыгву.

«Басовішча» перастала быць скурніцкім

— Ці будзеце вы ў журы адбору на «Басовішча» налета?

— Калі запрасяць, то абавязкова. У беларускай тусоўцы, як і ў прапрэздыдэнцкім музычным коле, кожны цягне сваіх. А музыка горшае, таму я буду выпягваць таленавітых. Музтусоўка становіцца ўсё менш дэмакратычнай.

— Вашы прагнозы: у што ператворыцца «Басовішча»?

— Пакуль усё даволі аптымістычна. Яшчэ пяць гадоў таму здавалася — гамбец фэсту. Пачаўся скурніцкі падыход: зарабіць шмат грошай, меней заплаціць беларускім музыкантам і найтаньней правесці іх выступ, каб польскія каманды выглядалі мацнейшымі. Калі змянілася кіраўніцтва БАСу, больш дэмакратычнымі сталі і падыходы да арганізацыі.

— Ці зьбіраецеся браць удзел у адборы на «Эўрабачаньне»?

— Ды што вы! «Эўрабачаньне» — супрацьлегласьць маім уяўленьням пра музыку.

Папса — лаянкавае слова

— Спадару Вячаслаў, як вы ставіцеся да папсовых сайд-праектаў нашых музыкантаў?

— Кожны вольны рабіць што хоча. Асабіста я не вітаю папсовых праектаў. Для мяне слова «папса» — лаянка.

— А што ў Беларусі — поп ці папса?

— Ні аднаго, ні другога. Усё, што ні робіцца тут, — толькі спроба зарабіць, «фабрыка зорак»: мо пашанцуе?! У нашай інфармацыйнай прасторы гэта магчыма, толькі калі капіваць расейскае.

Вяршыня раскруткі для наскага слухача — этэры на расейскіх каналах. БТ проста ня мае такога аўтарытэту.

— А чаму так?

— Тут справа ў беларускім мэнталітэце, які склаўся за 70 гадоў савецкай улады, у прыніжэньні ўласнай годнасьці як нацыі. Для нашага

гледача беларускае тэлебачаньне местачковае, а вось расейскае — сур'эзнае. Няма кантактаў з Захадам, таму ўсе глядзяць у бок Масквы.

— Вы калісьці былі на гастролях у Ангельшчыне, Германіі, убачылі іх шоў-бізнэс знутры. Няўжо ён адрозьніваецца ад расейскага?

— Сыстэма тая ж, але ўзровень публікі вышэйшы за постсавецкі. Дзеля гэтага і не патрэбна людзям такая папса, як у Расеі.

«Ты — пан зямлі, я — пан свайго сумленьня...»

— Калі «Ўліс» зробіць акустычны запіс сваіх песень?

— Новы склад гурту езьдзіў на «Бардаўскую восень», дзе гралі акустыку (бонгі, акустычная гітара і клявішы). Выступалі таксама на Беларастоцкім радыё ўжывую. Калі ўзровень запісу прыстойны — праграма можа быць выдадзена.

— Ці будзеце на перавыданьнях першых альбомаў нейкія сюрпрызы?

— Там будзеце ўсе песні, што запісаны ў той час. На кожным з альбомаў будзе відэатрэкі ўрыўкаў з першага «Басовішча» і канцэрту з «Холі Джой» у Менску.

— Вершы якіх беларускіх паэтаў маглі б стаць тэкстам песень «Улісу»?

— Я не ўяўляю, што мы можам пісаць тэкст перад музыкай. Музыка больш абстрактная рэч, якая навяня нейкімі ўнутранымі настроямі. Тэкст — гэта тлумачэньне. Пакуль зрабілі толькі тры песні на вершы Караткевіча, бо проста не ўяўляю сабе «Ўліс» з паэзіяй. Наагул, зь беларускіх падабаюцца вершы Ларысы Геніюш. Любімы такі:

Ты — пан зямлі, я — пан свайго сумленьня,

І нада мною ты не валадар.

То за табою крыўда пойдзе ценом

І будзе мсьціць разбураны алтар.

Дык ты дрыжы паміж уласных стражаў,
Каб змыць віну, шукай у сэрцы слоў.
А я пайду. І нехта ціха скажа:

— Вунь чалавек дарогаю пайшоў.

...Якраз пад нашу сытуацыю.

— Не спрабавалі на яго напісаць музыку?

— Немагчыма. Я ня бард.

«Ні на кога я не раўняюся!»

— Па калямузычных колах хадзілі чуткі, што калі Корань бярэ чалавека ў групу, то забараняе яму граць у іншых калектывах...

— Як жа можна забараніць чалавеку граць? Гэта, напэўна, Ганс хацеў сысьці з папярэдняга складу, дык і сказаў так, каб не даставалі журналісты. А Вольскі пераманіў яго: узяў на колькі канцэртаў, а пасля забраў. Дарэчы, Ганс патра-

ЮЛІЯ ДАРАШКЕВІЧ

піў ва «Ўліс» невядомым нікому і стаў найлепшым беларускім бубначом. Цяпер трэба падрыхтаваць новага найлепшага бубнача.

— Выходзіць парадаксальная сытуацыя: «Уліс» — гэта вялізная «кузьня кадраў», аднак нясамакупны праект...

— Дык скажэце, які гурт самаакупаецца, тады я і падумаю пра гэта. Размовы пра самаакупнасць — толькі праца на імідж у будучыні.

— Хто працуе над вашым вобразам?

— Гэта маё жыцьцё — ні на кога я не раўняюся.

— Што для новых музыкантаў значыць быць «улісаўцамі»?

— У любой краіне патрапіць у групу, што мае вядомасьць, дзясяткі альбомаў, вельмі цяжка. Такі шанец выпадае толькі раз у жыцьці. Калі людзі гэта зразумеюць, яны стануць «улісаўцамі».

— Вашая любімая песня «Ўлісу».

— «Краіна доўгай белаай хмары».

Музычныя капіталісты

— Хто ваша аўдыторыя?

— Людзі, якія хочуць нешта ўбачыць, пачуць і зразумець. Ім ня ўсё адно, што ідзе са сцэны. Аўдыторыя «Ўлісу» ня будзе ўскокваць на крэслы па першым акордзе. Мне не патрэбна, каб яны танцавалі. Захоць папляскаць у канцы — і добра.

— Што можна будзе пачуць 13 лістапада на канцэрце ў КЗ «Менск»? Ці рыхтуецца нейкае адмысловае шоў?

— Наагул, лічу, што для добрага рок-канцэрту важныя добрыя гук і сьвятло. А шоў — няўдзячная рэч, бо перабівае ўнутраны настрой. Граць будзем усё «Люстэрка» і старыя песні. Самае ж «смачнае» — упершыню ва «Ўлісе» зьявіцца клявішы апроч гітары.

— Ці ходзіце на іншыя беларускія канцэрты?

— На тыя, якія робіць Супрановіч, бо там можна задарма прайсьці. Аднак мне не падабаюцца выступы: няма ні добрага сьвятла, ні гучу. Сапраўдны рок-канцэрт у Менску зрабіць немагчыма. Затое

падчас адбору на «Басовішча» зразумеў, што ёсьць шмат клясных гуртоў, якія развіліся адасоблена ад беларускай тусьні і прапрэздыдэнцкага крыла ў музыцы. Гэтыя людзі здольныя рухаць рок на Беларусі.

— За час кіраваньня Лукашэнкі ўзьнікла цэлая новая генэрацыя ў музыцы. Ці ёсьць у яе прадстаўнікоў нейкія мэнтальныя адрозьненні ад тых, хто пачынаў ішчэ да 1994 г.?

— Я няшмат зь імі кантактаваў. Але з падрыхтоўкі да «Басовішча» зразумеў, што яны больш прафэсійныя, чым папярэднікі. Гэтыя людзі не шкадуць грошай на музыку. Летам працуюць замест паездак на поўдзень, каб набыць тую ж гітару. Капіталізм у музыцы і іншы падыход да жыцьця.

«Пецю трэба стрымліваць»

— Спадар Вячаслаў, раскажэце пра сваю працу саўндпрадусара.

— Гэта вытворчасць гучу. Я зрабіў першыя тры альбомы «N.R.M». У працу ўваходзіць запіс, зьяздзеньне. Вядома, саўндпрадусар можа даваць парадзі, як лепш сыграць. Гэта датычыць тых людзей, якія любяць доўгія і шпаркія сола. Таму трохі стрымліваў Пецю, калі трэба было.

— Некаторыя чытаць тэлефануюць і пытаюцца ў вас пра «NRM». Выходзіць, што значная частка беларускай музыкі жыве і разьвіваецца ў цені гэтага гурту?

— «N.R.M» патрапілі ў хвалю, калі ў нас быў голад на рок-гурты. На іх музыцы вырасла пэўная частка моладзі. Аднак ня тыя, хто працую летам, каб набыць гітару.

— Як вы ставіцеся да трыб'ютаў, што пачалі так часта зьяўляцца на Беларусі?

— Мне падаецца, што гэта вынік адсутнасьці інфармацыйнага поля моладзевай культуры. Напрыклад, у Лёндане ў сфэры на дзьве тысячы груп штодня. Нашы трыб'юты — толькі мажлівасьць трапіць на кампакт-диск. Я кепска стаўлюся да такіх праектаў.

— Трыб'юту «Ўлісу» мы не да-

чакаемся?

— Ішла размова нейкая ў Інтэрнэце. Аднак ня кожная каманда зможа зрабіць песню «Ўлісу».

«Мая гітара каштуе сто баксаў!»

— Ці чулі вы пра ўкраінскі гурт «Улісе»?

— Нядаўна даведаўся праз Інтэрнэт. На сайце запісаны сьпіс іх сяброў-музыкантаў, многія зь якіх ўдзельнічалі ў канцэрце ў Львове ў 1998 г., дзе былі і мы. Падаецца мне, што пасля гэтага і ўтварыўся «Улісе». Склад у іх «наш» — бубны, бас-гітара, гітара, вакал. Я ім накіраваў прывітаньне. Адказу няма.

— Якія асноўныя адрозьненні беларускага і ўкраінскага музычнага рынку?

— Калі ў Львове пазнаёмліся з гуртом «Плач Срэміі», то зразумеў, што адрозьненні скурніцкія. Падыходзіць да мяне адзін з «Плачу» і кажа: «А што ты на такой таннай гітары граеш? Во ў мяне за 2500 баксаў, а ў цябе за сто». Я адказаў, што мне ня важна гэта. Расейскі шоў-бізнэс забіў ва Украіне рок-музыку. Пасля нашага выступу нам казалі: «У нас так нават у Кіеве ня граюць». Ва Украіне няма музыкі зь цяжкай гітарай.

— Дзе ў сьвеце шукаць месца для музыкі «Ўлісу»?

— Імпэрыя паставіла свае парадкі на постсавецкай прасторы, таму месца ёсьць толькі ў сябе на радзіме. Моладзевая культура мусіць цягнуць, ісьці ў авангардзе, выходзіць. А ў Расеі навучыліся зарабляць на тых, хто нічога ня ўмее. Верх шоў-бізнэсу! Паспрабуй зарабі на прафэсіяналізьме.

— А ў вас не было спакусы так падзарабіць?

— Не. Аб душы пара падумаць. Жывую лінію запісаў Сяргей Трафілаў

13 лістапада ў КЗ «Менск» адбудзецца сумесны канцэрт гуртоў «Уліс» і «Троіца». Пачатак а 19-й. Квітка каштуюць ад 7 да 20 тыс. рублёў.

